



1 Јули 2016

ГРЕКОРС4(2016)8

ЧЕТВРТ КРУГ НА ЕВАЛУАЦИЈА

Превенција на корупцијата кај
членовите на парламентот, судиите и обвинителите

ИЗВЕШТАЈ ЗА УСОГЛАСЕНОСТ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Ч
Е
Т
В
Р
Т

К
Р
У
Г

Н
А

Е
В
А
Л
У
А
Ц
И
Ј
А**

Усвоен од ГРЕКО на 72-от Пленарен состанок
(Стразбур, 27 Јуни- 1 Јули 2016)

I. ВОВЕД

1. Извештајот за усогласеност ги оценува превземените мерки од страна на властите на Република Македонија за имплементирање на препораките дадени во Извештајот за Република Македонија од Четвртиот круг на евалуација што беше усвоен на 62-от Пленарен состанок на ГРЕКО (6 Декември 2013 година) и објавен за јавноста на 17 март 2014 година по овластувањето од Република Македонија (Greco Eval IV Rep (2013) 4 E). Четвртиот Круг на Евалуација на ГРЕКО се однесува на "Превенција на корупцијата кај членовите на парламентот, судиите и обвинителите".

2. Како што е наложено од страна на Правилата за процедурите на ГРЕКО, властите на Република Македонија поднесоа Ситуациски извештај за преземените мерки за имплементирање на препораките. Овој извештај беше примен на 26 јуни 2015 година. ГРЕКО мораше да ја одложи дискусијата за споменатиот извештај и разни други извештаи за усогласеност од Четвртиот круг со цел да се справи со големиот обем на работа кој се создал од незавршените процедури за усогласеност од Третиот круг. Властите поднесоа ажурирана верзија на извештајот на 6 јуни 2016 година. Овие поднесоци служеа како основа за Извештајот за усогласеност.

3. ГРЕКО избра Ерменија и Данска да назначат известувачи за процедурите за усогласеност. Известувачите се г-ца Ана МАРГАРИАН (Anna MARGARYAN), за Ерменија и г-дин Мартин Ведел СТАСЕН (Martin Vedel STASSEN) за Данска. Секретаријатот на ГРЕКО им помогна во составувањето на Извештајот за усогласеност.

4. Извештајот за усогласеност ја оценува имплементацијата на секоја поединечна препорака содржана во Извештајот за евалуација и одредува целокупна проценка за нивото на усогласеност на членката со овие препораки. Имплементацијата на било која истакната препорака (делумно имплементирана или неимплементирана) ќе биде оценета врз основа на следен ситуациски извештај кој ќе биде поднесен од страна на властите 18 месеци по усвојувањето на овој Извештај за усогласеност.

II. АНАЛИЗА

5. ГРЕКО упатува 19 препораки до Република Македонија во нејзиниот Извештај за евалуација. Усогласувањето со овие препораки е адресирано подолу.

6. Како воведен коментар, властите на Република Македонија (во натамошниот текст: "властите") упатуваат на тоа дека по усвојувањето и објавувањето на Извештајот за евалуација, многу проекти биле иницирани со цел да се имплементираат препораките. Меѓутоа, периодот до сега беше обележан со комплексна политичка состојба која меѓу другото ја блокираше работата на Парламентот, вклучително и серија на измени на закони и други амандмани кои се потребни за имплементирање на неколку препораки дадени во Четвртиот круг на евалуација, особено, предлог Уставни амандмани (кои се во третата и последна фаза), Предлог Закон за судовите, Предлог Закон за јавното обвинителство, Предлог Закон за спречување на корупцијата како и Етичкиот кодекс за Парламентот.

7. За целите на овој извештај во насока на утврдување на актуелниот статус на предлог легислатива и други измени кои се во постапка, ГРЕКО има предвид дека гореспомнатата политичка состојба предизвика значајни немири на домашната сцена и критики од меѓународната заедница кои интервенираа да се преговара исход од

ситуацијата¹. Тие започнаа во контекст на тврдења за сериозни пропусти во предвремените парламентарни избори од 27 април 2014 година, вклучително и вториот круг на претседателски избори и последователниот бојкот на Парламентот од страна на опозициски пратеници. Ова беше пропатено со "афера за прислушкување" укажувајќи на голема измама и корупција која вклучува членови на Владата². Беше договорено да се одржат предвремени избори во април 2016 година и од 20 октомври 2015 година, беше назначена транзициона Влада која ги вклучува двете главни партии. Во јануари 2016 година, Владата даде оставка пред одржувањето на изборите и на 6 април Парламентот се распушти. Опозициските партии потоа најавија дека ќе ги бојкотираат изборите (кои во меѓувреме беа прекажани за 5 јуни 2016 година). Подоцна, на 16 мај 2016 година, Уставниот суд донесе одлука дека распуштањето на Парламентот е неуставно и ги запрете сите подготовки за изборите. Партиите сега преговараат за датум за овие парламентарни избори, можни за есен.

Превенција на корупција во однос на членовите на парламентот

Препорака i.

8. ГРЕКО препорача (i) брзо продолжување со развојот на кодекс на однесување за членовите на Собранието и осигурување дека идниот кодекс ќе биде лесно достапен за јавноста; (ii) воспоставување на соодветен механизам во рамките на Собранието, за да го промовира кодексот и да ја подигне свеста меѓу неговите членови во врска со стандардите кои се очекуваат од нив, но исто така и да ги спроведе стандардите каде што е потребно.

9. Властите укажуваат дека во март 2012 година претседателот на Собранието, заедно со потпретседателот и координатори на пратенички групи на политичките партии одржал состанок за воведување на етички кодекс за членовите на Собранието. На овој состанок, неколку заеднички позиции беа адресирани и заклучоци биле донесени, вклучувајќи го и принципот дека идниот текст ќе биде донесен со консензус вклучувајќи ги сите партии. Втор состанок бил одржан со оваа работна група, меѓутоа бојкотот на опозициската група што траеше неколку месеци го спречи постигнувањето консензус за усвојување на Кодексот и ја запрете работата на работната група. Властите истакнуваат, без некаква прецизност, дека се очекува од опозициските групи да го продолжат нивното учество во состаноците на работната група.

10. Властите се осврнуваат на серија настани, вклучувајќи ги: а) за размена на искуство за парламентарните кодекси на етика во Европа: ЕСРД семинар е одржан во мај 2014 година, за „Структура и процедури во поглед на етичките кодекси за пратениците и интегритетот на парламентарната служба“; учествуваа 51 експерт од 34 парламентарни дома како и претставници на ГРЕКО и ОБСЕ/ОДИХР; тоа им даде информации за

¹ За ретроспективен преглед, види на пример: <http://www.euractiv.com/section/enlargement/news/macedonian-opposition-boycotts-parliament-over-claims-of-election-fraud/>, <http://www.rferl.org/content/explainer-crisis-in-macedonia-leads-to-violent-protests/27675969.html>, <http://www.balkaninsight.com/en/article/macedonia-court-halts-june-5-elections-05-18-2016#sthash.R5hVCZgM.dpuf>; <http://www.independent.mk/articles/32781/Macedonian+Parliament+Resumes+rd+Session>

² На крајот, во 2015, службеници беа обвинети за измама на избори, манипулација со медиуми, корупција на судови и затајување на убиство наводно откриени во илјадници нелегално снимени телефонски разговори. Нов специјален обвинител беше назначен да го истражи Премиерот и владините министри. На 12 Април 2016, Претседателот го назначи крајот на истрагата и ги помилува главните осомничени во прислукувањето што предизвика дополнителен немир, дел од нив ги повлече а подоцна на 6 Јуни 2016 и сите 56 контроверзни помилувања. Погледни на пример: <http://uk.reuters.com/article/uk-macedonia-politics-idUKKCN0YS22F>

подготовката на наменетиот етички кодекс за националниот парламент; б) во соработка со Државната комисија за спречување на корупцијата - ДКСК и како дел од Твининг проектот со Германија за "Поддршка за ефективна превенција и борба против корупција" (спроведени во врска со ЕУ инструментот за претпристапна помош ИПА Твининг проект "Поддршка за ефективна превенција и борба против корупција"), работилници биле организирани на 18 и 19 мај 2015 година, посетени од 44 пратеници претставници на разни политички групи. Тие придонесоа за зголемување на свеста за теми како превенција на корупција, судир на интереси; меѓународни стандарди, обврски во однос на изјави за измотна состојба и интереси, подароци и други етички прашања, неспојливост, лобирање и соработка со ДКСК. Натamoшни слични иницијативи биле имплементирани на 9-10 јуни 2016 година, во однос на препораките содржани во Извештајот за евалуација од Четвртиот Круг, во врска со судир на интереси, етички кодекс и други етички прашања и лобирање кај носителите на законодавна власт. Во таа смисла, ДКСК игра активна улога.

11. ГРЕКО ги зема предвид горенаведените информации. Во однос на првиот дел од препораката, ГРЕКО е секако задоволен што гледа дека земјата зема предвид странско искуство за подготовка на кодексот на однесување за парламентарци. Во тој правец работата беше попречена во рана фаза и постои значителна несигурност за тоа дали работата на кодексот на однесување може да биде завршена пред да се одржат новите избори. Што се однесува на вториот дел од препораката, активности на соработка од мај 2014 година, мај 2015 година и јуни 2016 година, за кои е известно, со сигурност придонесуваат во јакнењето на свеста кај пратениците за значајноста што ја имаат механизмите за интегритет општо, и некои од некои од нивните постојни обврски (во врска со неспојливост на функции, изјави за имотна состојба и интереси.) Но ГРЕКО ќе треба да ја преиспита состојбата штом стандардите на однесување ќе бидат усвоени во целост, со цел да оцени дали адекватни мерки за имплементација се преземени (промоција, зајакнување на свест, механизми за спроведување) во врска со истите. Засага, поради недостаток од доволно опишани и релевантен развој, ГРЕКО не може да заклучи дека оваа препорака е имплементирана дури ни делумно.

12. ГРЕКО заклучува дека препораката i не е имплементирана

Препорака ii

13. *ГРЕКО препорача да бидат развиени во рамките на Собранието внатрешни механизми и насоки за спречување судир на интереси и примање подароци, гостопримство и други предности и усогласеноста со овие принципи од страна на парламентарците да биде соодветно мониторирано.*

14. Властите упатуваат дека оваа материја ќе биде понатамошно регулирана во идниот етички кодекс за парламентарци споменат погоре (види прва препорака). Прирачник за интегритет и судир на интереси издаден од ДКСК бил дистрибуиран на 44 пратеници кои учествувале на обуката во мај 2015 година. Прирачникот претставува рамка која ги опфаќа различните аспекти на оваа препорака и ќе биде искористен во идниот етички кодекс за пратеници.

15. ГРЕКО го зема предвид гореспоменатото и жали што за сега, Собранието не преземало мерки во врска со оваа препорака. Како што е истакнато под претходната препорака, изработката на Кодексот на однесување за парламентарци е стопирана во рана фаза. Властите се осврнуваат на прирачник кој е усвоен од ДКСК, кој може да се најде на

англиски на интернет.³ ГРЕКО забележува дека истиот е издаден во 2013 година, што коинцидира во најдобар случај со Извештајот за евалуација (декември 2013 година). Прирачникот најмногу се осврнува на, или ги цитира одредбите од Законот за спречување судир на интереси- ЗССИ од 2007 година, и Законот за користење и располагање со стварите на државните органи од 2005 година ревидиран во 2015 година. На тој начин ги акцентира недостатоците подвлечени во параграф 48 од Извештајот за евалуација без додавање вредност по линиите од оваа препорака. Што се однесува на подароците и други предности, на пример, прирачникот (страна 24) ги цитира применливите законски одредби, но не објаснува како да се постапува со подароци и различни форми на гостопримство кои не претставуваат поткуп.

16. ГРЕКО заклучува дека препораката ii не е имплементирана.

Препорака iii.

17. *ГРЕКО препорачува воведување на правила за тоа како членови на Парламент да соработуваат со лобисти и трети страни кои сакаат да влијаат на законодавниот процес.*

18. Властите укажуваат дека имплементацијата на Законот за лобирање од 2011 година, и особено на правилата за односи на пратениците со лобисти и трети страни кои сакаат да влијаат на законодавниот процес била една од темите на дискусија на работилницата одржана на 9-10 Јуни 2016 година (види исто параграф 10). Во контекст на Твининг проектот споменат во параграф 10 (види точка б) ангажираните експерти направиле анализа на гореспоменатиот закон и дале препораки за подобрување и поефикасно имплементирање. Подобрената нормативна рамка исто така ќе служи како основа за понатамошни одредби кои ќе бидат вклучени во идниот етички кодекс за пратеници.

19. ГРЕКО повикува дека Извештајот за евалуација идентификува сериозни слабости во однос на постојната поставеност на лобирањето базирано на, меѓу другото, Законот за лобирање од 2011 година. Земјата ја изјави својата намера да продолжи со бројни промени (воведување на кодекс за лобисти, дополнување на гореспоменатиот Закон, меѓу другите) и ГРЕКО ја истакна потребата да се комбинираат овие иницијативи „со поголема транспарентност на контактите на пратениците со лобистите и други трети страни во однос на тековни предлози за легислатива надвор од седниците на Собрането и неговите комисии“. ГРЕКО ги поздравува одржаните дискусии и анализата на експертите. Но, јасно е дека процесот за имплементирање на оваа препорака е во многу рана фаза.

20. ГРЕКО заклучува дека препораката iii не е имплементирана.

Препорака iv.

21. *ГРЕКО препорача обезбедување (i) дека санкции да бидат пропишани во релевантните закони за сите прекршоци кои ги содржат и (ii) дека соодветни акции се преземени во сите случаи на несоодветно однесување од страна на членови на парламентот.*

22. Властите укажуваат дека во поглед на имплементирање на првиот дел од оваа препорака, во рамките на ЕУ поддржаниот ИПА 2010 Твининг проект "Поддршка за

³ http://www.dksk.org.mk/en/images/banners/manual_integrity_col_f.pdf

ефективна превенција и борба против корупција" (види исто така параграф 10 точка б)), активности се преземени за анализирање на правната и институционална рамка, вклучувајќи го Законот за спречување на корупција (ЗСК) и Законот за спречување судир на интереси (ЗССИ). Во тој контекст, работна група одговорна за анализирање и подготвување на измени на гореспоменатите закони е оформена на 28 август 2015 година од страна на Министерството за правда. Со неа раководи претседателот на Државната комисија за спречување на корупција и е составена од претставници на институции кои имаат надлежности во областа на антикорупциски политики. Таа ќе ги земе предвид сите препораки за подобрување дадени од надворешни експерти ангажирани во рамките на ИПА проектот, од Европската комисија во извештаите за напредокот на земјата во ЕУ претпристапниот процес и, се разбира, наодите и препораките на ГРЕКО.

23. ГРЕКО забележува дека извесна аналитичка работа е преземена за да се имплементира оваа особено важна препорака и изгледа дека процесот е во многу рана фаза на подготовка кога се работи особено за оваа препорака. ГРЕКО може само да заклучи дека до сега не е постигнат опишан развој и ја поттикнува земјата да преземе порешителна акција за да ги опфати проблемите наведени во Извештајот за евалуација (параграф 80 и други поврзани делови од извештајот).

24. ГРЕКО заклучува дека препораката iv не е имплементирана.

Превенција на корупција во однос на судии

Препорака v.

25. *ГРЕКО препорача со цел да се зајакне независноста на судството од непотребното политичко влијание, членството на министерот за правда во Судскиот совет да биде укинато.*

26. Властите даваат до знаење дека со цел да се имплементира оваа препорака, подготвен е амандман на Уставот како дел од пакетот на Уставни амандмани, кои сега се во Парламентот и се чека на нивно усвојување. Како што е истакнато во параграф 7 и 8, процесот на усвојување е моментално блокиран. Предложениот амандман го одредува составот на Судскиот совет на тој начин што не го вклучува министерот за правда. Советот би бил составен од 15 члена, од кои: 10 членови би биле избрани од судиите од нивните редови, три члена би биле избрани од Парламентот и двајца членови би биле предложени од Претседателот на Републиката, а подоцна избрани од Парламентот (овие би биле избрани од редовите на универзитетски професори по право, адвокати и други истакнати правници:

Амандман XXXVIII

1. Судскиот совет на Република Македонија е самостоен и независен орган на судството. Советот ја обезбедува и ја гарантира самостојноста и независноста на судската власт.

Советот го сочинуваат петнаесет члена.

Десет члена на Советот ги избираат судиите од своите редови.

Тројца од избраните членови се припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, при што ќе се запази соодветната и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Тројца членови на Советот избира Собранието на Република Македонија со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство

гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Двајца членови на Советот предлага Претседателот на Република Македонија, а изборот го врши Собранието на Република Македонија, од кои еден е припадник на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Членовите на Советот што ги избира Собранието на Република Македонија, односно што ги предлага Претседателот на Република Македонија се од редот на универзитетските професори по право, адвокатите и други истакнати правници.

Членовите на Советот што ги избира Собранието на Република Македонија, односно што ги предлага Претседателот на Република Македонија не можат да бидат од редот на избраните судии.

Мандатот на избраните членови на Советот трае шест години, без право на уште еден последователен избор.

Условите и постапката за избор, како и основите и постапката за престанок на функцијата и разрешување на член на Советот се уредуваат со закон.

Функцијата избран член на Советот е неспојлива со членување во политичка партија или со вршење на други јавни функции и професии утврдени со закон.

2. Со овој амандман се заменува Амандманот XXVIII од Уставот на Република Македонија.

27. Властите нагласуваат дека составот е осмислен да ја одрази потребата за независност на Судскиот совет и за еден балансиран пристап кој ќе ги намали ризиците за судски корпоратизам и непотизам. Штом ќе се усвои, содржината на овој уставен амандман исто така ќе биде рефлектирана и имплементирана во Законот за Судскиот совет на Република Македонија преку измени кои, исто така, се во процедура на усвојување. Овие измени ќе го исклучат министерот за правда и претседателот на Врховниот суд како членови на Судскиот совет.

28. Властите повторуваат дека министерот за правда нема де факто никакво влијание врз изборот, унапредувањето и разрешувањето на судиите, бидејќи таа/тој во практично не присуствува на состаноците на Судскиот совет.

29. ГРЕКО го зема во предвид гореспоменатото и е задоволена со подготовката на предлог амандманите- вклучувајќи и оние кои се однесуваат на Уставот - кои биле изготвени за да се осврнат на она за што станува збор во оваа препорака. ГРЕКО е свесен за високиот ризик дека постојните предлози нема да бидат усвоени пред крајот на постојното законодавство, но не може да ги игнорира конкретните чекори преземени до сега. Ја охрабрува земјата брзо да ги исполни реформите и да ги направи потребните промени во легислатива која го уредува Судскиот совет.

30. ГРЕКО заклучува дека препораката е делумно имплементирана.

Препорака vi.

31. *ГРЕКО препорача властите на Република Македонија да се осигураат дека законските критериуми и правила за именување судии на првостепени судови ефективно се имплементираат во пракса, особено во врска со потребата сите нови судии да бидат со завршена обука на Академијата за судии и јавни обвинители.*

32. Властите истакнуваат дека во последните три години, почнувајќи од 1 јануари 2013 година, направени се напори за ефективно имплементирање на Законот за судовите.

Според овие измени, судиите во првостепените судови можат да бидат избрани само од редовите на кандидати кои ја завршиле обуката на Академијата за судии и јавни обвинители (Закон за изменување и дополнување на Законот за судовите „Службен весник на Република Македонија“, бр.150/2010). Новите преземени мерки се: а) почнувајќи од 1 јануари 2013 година, Судскиот совет го врши изборот на нови судии за првостепените судови само од редовите на кандидати кои ја завршиле обуката на Академијата за судии и јавни обвинители- промената почна да има целосни ефекти од 2014 година, по усвојувањето на Извештајот за евалуација (сите млади кандидати го имаат завршено нивниот тренинг и можат да се назначат на слободните позиции); б) во оваа насока, евиденција за именувањата во судовите е изработена и доставена до Европската комисија. Оваа пракса на изработување евиденција ќе продолжи и ќе биде вклучена во графикони кои ја покажуваат селекцијата на судии и имплементацијата на системот заснован на заслуги.

33. Платата на кандидатите од Академијата е исто така значително зголемена и поатрактивна со цел да се избегне недостатокот на кандидати да доведе до вработување на судиски помошници. Во 2016 година, имаше 84 апликанти за 30 отворени места. Нови проверки за интегритет се воведени за да ги заменат оние укинати од страна на Уставниот суд (види параграф 109 од Извештајот за евалуација). Властите истакнуваат дека судиски помошници не можат да се вработуваат за да ги пополнат слободните места во апелационите судови - слободните места можат да бидат пополнети врз основа на унапредувања (и пристап според заслуга) на судии од првостепените судови.

34. ГРЕКО го зема предвид гореспоменатото. Се повикува на загриженостите изразени во параграф 110 и 111 од Извештајот за евалуација, особено фактот дека имплементирањето на реформата од 1 јануари 2013 година е проблематична во пракса. Ги поздравува чекорите преземени за осигурување - од 2014 година - дека сите нови судии се со завршена обука на Академијата за судии и јавни обвинители, како и уверувањата од властите дека моментално има доволно кандидати -судии со кои ќе се избегне користење на судиски помошници.

35. ГРЕКО заклучува дека препорака vi е имплементирана на задоволително ниво.

Препорака vii.

36. *ГРЕКО препорача да се преземат соодветни мерки во однос на зацврстување на независноста, непристрасноста и интегритетот на судиите-поротници, меѓу другото, со воведување на конкретни насоки и тренинг на етички прашања, очекувано однесување, превенција на корупција и конфликт на интереси и други слични проблеми.*

37. Властите обезбедуваат долга листа на мерки преземени во периодот 2014-2016 во однос на тренинг и зголемување на свеста на судии и обвинители по прашање на етика, судир на интереси, антикорупциски мерки и слично. Тие истакнуваат дека се прават и напори да се вклучат во истите и судии-поротници. Властите исто така истакнуваат во последните информации поднесени во 2014 и 2015, дека за прв пат серија на пет семинари е организирана особено за судии поротници на тема етика, судир на интереси и слични теми. Вкупно 130 судиски поротници ги посетија овие настани. Судскиот совет исто така подготвува серија на мерки вклучувајќи го ре-изборот - од 2016 година -на сите судиски поротници со цел да се усогласат со престојните изменети барања на Законот за судовите (види параграф 6). Особено, сите судии поротници ќе треба да имаат диплома од високо образование, психолошки тестови и тестови за интегритет итн. Со почеток во септември

2016, прва серија на судии поротници (со оглед на нивниот голем број, процесот мора да биде реализиран чекор по чекор) ќе мора да присуствуваат на интензивна тренинг програма која е усвоена од Академијата. Згора на тоа, Здружението на судии - кое целосно продолжува со работа откако нејзиниот претседател се врати во април 2016 година - ќе го надополни Кодексот на судска етика за да се однесува и на судии-поротници.

38. ГРЕКО го зема во предвид гореспоменатото. Ја поздравува првата иницијатива во поглед на тренинг за интегритетот на судии поротници и го очекува ефективното имплементирање на разните дополнителни мерки објавени од властите. ГРЕКО ќе ја преиспита состојбата штом процесот ќе биде во понапредна фаза.

39. ГРЕКО заклучува дека препораката vii е делумно имплементирана.

Препорака viii.

40. *ГРЕКО препорача одлуката на Судскиот совет за унапредување на судии да биде проследена со изјава за причините и да биде предмет на судска ревизија.*

41. Властите ги обезбедуваат следниве информации. Од 2015 година, одлуките во врска со изборот и унапредувањето на судиите, како и оние за избирање на претседатели на судови мора да бидат образложени (види линк: www.ssrn.mk). До сега, 22 образложени одлуки се објавени на интернет. Се уште не постои можност да се поднесе жалба против овие одлуки. Оваа ситуација ќе биде поправена со уставниот амандман бр. XXXIX параграф 2, кој ја проширува надлежноста на Уставниот суд за да разгледува жалби против одлуките на Судскиот совет:

Амандман XXXIX

(...)

2. Одлучува по жалба изјавена против одлука на Судскиот совет на Република Македонија за избор, разрешување, или друга изречена дисциплинска санкција на судија или на претседател на суд.

42. Како што е споменато погоре (види параграф 6 и 7), овој амандман е дел од пакетот на уставни амандмани кои се во постапка за усвојување во Собранието на Република Македонија се додека процесот не беше блокиран.

43. ГРЕКО го зема во предвид гореспоменатото. Задоволна е што гледа дека од 2015 година сите одлуки на Судскиот Совет за назначување и унапредување мора да бидат мотивирани и дека е подготвен предлог амандман на Уставот за воведување на механизам за обжалување на такви одлуки. ГРЕКО е свесна дека со моменталната политичка состојба постои ризик овој предлог амандман да не се усвои за време на ова законодавство, но не може да ги игнорира конкретните чекори кои се преземени до сега.

44. ГРЕКО заклучува дека препораката viii е делумно имплементирана.

Препорака ix.

45. *ГРЕКО препорача, земајќи го во предвид принципот на судска независност, системот на оценување на достигнувањата на судиите да биде разгледан да (i) воведат повеќе квалитативни критериуми и (ii) ги отстрани сите автоматски снижувања на оценка како резултат на промената на неговата/нејзината одлука.*

46. Властите укажуваат дека во рамките на ЕУ-ИПА (Инструменти за поддршка на процесот за претпристапување) проект за судство, направена е тековна анализа на компаративни домашни искуства врз основа на Мислењето 17 од ССЈЕ⁴ и сите можни опции се разгледани за да се оствари оваа препорака.

47. ГРЕКО е задоволна што гледа дека анализа е спроведена за начини на имплементирање на оваа препорака. Од информациите е јасно дека имплементирачките мерки се во рана фаза. За време на дискусијата на извештајот, властите се осврнуваат на предлог измени на Законот за судовите, но, останува нејасно дали и како оваа препорака ќе биде остварена. За таа цел, оваа препорака не може да се смета ни дека е делумно имплементирана.

48. ГРЕКО заклучува дека препорака ѝ не е имплементирана.

Препорака х

49. *ГРЕКО препорача да се воспостави сет од јасни стандарди/кодекс на професионално однесување придружено со коментари со објаснување и/или практични примери, кои ќе се однесуваат на сите судии.*

50. Властите ги обезбедуваат следниве информации. Во 2014, Здружението на судии усвои и објави Кодекс на судска етика⁵, кој воспостави неколку клучни принципи за работата и однесувањето на судиите. Тоа се следниве принципи: а) Независност; б) Непристрасност; в) Интегритет; г) Достоинство; д) Еднаквост; е) Професионализам и совест.

51. Кодексот исто така овозможува воспоставување на советодавно тело од страна на Здружението на судии. Делувајќи според барањето на судиите или Здружението на судии, телото може да издаде мислења по едно или неколку прашања врзани за етичкото однесување или (не) соодветното достигнување на судската функција, и за превенција на конфликт на интереси кога се работи за судии. Превентивната природа на ова тело и транспарентноста на процедурите врзани за имплементација на Кодексот целат кон зајакнување на довербата во судството и автономноста на судството. Во својот прв состав, Советодавното тело беше составено од претседател и 14 членови, избрани од страна на Управниот одбор на Здружението на судии но, подоцна беше решено, во мај 2016 година, да се намали составот на претседател и шест члена со цел да биде пофункционално и финансиски поисплатливо.

52. Управниот одбор на Здружението на судии понатаму одлучи на 17 септември 2014 година дека Кодексот се однесува на сите судии, без оглед на нивното членство во Здружението.

53. Во 2016 година, со поддршка од ЕУ-ИПА проект 2010, Академијата за судии и јавни обвинители во соработка со Здружението на судии и странски експерти издаде "Прирачник за тренери по судска етика". Овој Прирачник содржи практични насоки за имплементирање на Кодексот вклучувајќи превод од релевантни пресуди од Европскиот суд за човекови права. Нов бран на тренери ќе бидат создадени и серија на настани се закажани за јуни и јули 2016 година, организирани заедно со Академијата за судии и јавни обвинители и Здружението на судии со цел пошироко да се претстават насоките за

⁴ . Забелешка од секретаријатот: за дополнителни информации види http://www.coe.int/t/dgh/cooperation/ccje/textes/avis_EN.asp?

⁵ <http://www.mja.org.mk/Upload/Content/Documents/KodeksNaSudskaEtika13102014.pdf>.

судиите, адвокатите, нотарите, невладините организации и пошироката јавност. Во рамките на горе споменатите ИПА проекти, дополнителни активности ќе земат место за понатамошен развој на насоките во соработка со Академијата и Здружението на судии.

54. До крајот на 2016 годфина, ќе бидат организирани дополнителни тренинг настани по етика и судир на интереси како дел од регуларниот, задолжителната обука за судии и обвинители, како и за судии поротници и службеници во судовите и обвинителството.

55. ГРЕКО е задоволна што гледа дека нов Кодекс за судиска етика е усвоен во 2014 година и дека се применува за сите судии во земјата, како што беше препорачано. ГРЕКО се присетува дека ова е трет ваков документ од 1994 година⁶. Содржината на овие Кодекси прогресивно се прошири за време на овие години но, изгледа дека оваа нова верзија (од која не е доставена копија на англиски јазик) се уште не е "жив" документ кој ќе ги илустрира теоретските принципи со редовно обновени практични совети преку коментари со објаснување и примери. Изгледа дека земјата преферира да дава објаснување ад хок преку мислења на ново основаното Советодавно тело, и преку тренинг базиран на скорешно усвоениот "Прирачник за тренери по судска етика". ГРЕКО преферира некои од насоките да бидат достапни директно и тековно до сите судии, на тој начин овозможувајќи институционална меморија за конкретните импликации на овие стандарди. Но во целост, ГРЕКО заклучува дека земјата има воспоставено мерки кои на различен начин ги исполнуваат подвлечените недостатоци на оваа препорака.

56. ГРЕКО заклучува дека препорака x е имплементирана на задоволителен начин.

Препорака xi.

57. *ГРЕКО препорача да се постават правила и насоки за судии во врска со примање подароци, гостопримство и други предности како и да се мониторира нивното согласување со овие правила.*

58. Властите укажуваат дека како што е споменато во горе споменатите препораки, Кодексот на судска етика усвоен во 2014 година се однесува на принципот на интегритет. Во тој контекст, стои дека: „судијата и членовите на неговата/нејзиното семејство не смеат да примат ниту пак да бараат подароци, заеми или други услуги за нешто што судијата ќе стори или нема да стори при извршување на судска функција, освен соодветен подарок чија вредност нема да ја надминува вредноста одредена со закон". Властите исто така обрнуваат внимание на активностите за обука на судии и обвинители споменати под препорака vii (види параграф 37) за време на кои клучната порака е испратена дека сите подароци се забранети освен протоколарни подароци дадени за време на настани каде судијата ја претставува земјата, во кој случај Законот за користење и располагање со стварите на државните органи од 2005 година изменет во 2015 година (види параграф 15 од овој извештај) е применлив. Конечно, властите се осврнуваат на активностите спроведени од Академијата за судии и јавни обвинители, споменати во однос на препораката x и во нивните последни информации, на фактот дека има план да се надополни Кодексот на судска етика со понатамошни водичи.

59. ГРЕКО ги забележува новите правила за подароци воведени во Кодексот на судска етика од 2014 година. Споменува дека слични општи правила биле воспоставени во

⁶ Текстот на Англиски од верзијата од 2006 како и од претходната верзија од 1994 може да се најдат на: <http://www.legislationonline.org/topics/country/31/topic/9>

минатиот Кодекс од 2006 година⁷ и дека целта на оваа препорака е да се осврне на неколку празнини препознаени во параграф 145-147 од Извештајот за евалуација во однос на: очигледната контрадикторност помеѓу различните забрани и исклучоци, недостаток на прецизност во Законот за користење и располагање со стварите на државните органи од 2005 обновен во 2015, модалитетите за известување за примање на подароци, потребата да се разјасни ситуацијата на нематеријални бенефити, контекстот на понуда на подароци, и соодветно мониторирање на истите. Во себе, новиот Кодекс од 2014 година не содржи подобрување на состојбата во времето на евалуација. Од друга страна, ГРЕКО не може да ги игнорира напорите направени во контекст на тренинг активности за презентирање и објаснување на судиите и обвинителите за различните рестрикции кога се работи за подароци и други бенефити. Ги охрабрува властите активно да бараат имплементација на оваа препорака и да продолжат со воведување на пишани насоки, како што е објавено.

60. ГРЕКО заклучува дека препораката xi е делумно имплементирана.

Препорака xii

61. *ГРЕКО препорача (i) дисциплинските прекршоци кои се однесуваат на судии да бидат јасно дефинирани и низата санкции да бидат проширени за да се осигура подобра пропорционалност и (ii) разрешување на судија да биде можно само за сериозни случаи на несоодветно однесување, особено осигурувајќи дека можноста за разрешување на судија во случај ако неговата/нејзината одлука го крши правото на судење во разумен рок да биде укината.*

62. Властите укажуваат во нивниот првичен поднесок на информации дека со цел да се имплементира препораката, нов предлог Закон за судовите е подготвен и поднесен до Владата за усвојување; кога разговаравме за сегашниот извештај на пленарниот состанок, властите потенцираа дека Владата ги одобрува овие измени. Тие сакаат да воведат нови, прецизни и предвидливи прописи за дисциплинска постапка и пропишуваат поширок спектар на дисциплински санкции (пишана опомена, задолжително учество на обука, привремено распоредување во друг суд од ист степен, намалување на надомест, исклучување од унапредување во период од три години, разрешување). Предлогот исто така ги регулира основите и модалитетите на дисциплинските процедури, поделувајќи ги во три групи во зависност од сериозноста на овие прекршоци: мали, основни и сериозни дисциплински прекршоци. Исто така, ќе има соодветни дисциплински санкции пропишани за секој тип на дисциплински прекршоци, и разрешување на судиите ќе биде можно само за најсериозните дисциплински прекршоци, според принципот на пропорционалност.

63. Во последниот поднесок на информации, властите истакнаа дека дополнителни измени се подготвуваат во однос на категориите на дисциплински процедури и дека истите ќе бидат вклучени во предлог Законот за судовите споменат погоре. Нивната цел е да ги консолидираат дисциплинските процедури и да овозможат попрецизна дефиниција за прекршоци како и поширок спектар на дисциплински мерки.

64. ГРЕКО го зема во предвид гореспоменатото. Изгледа дека предлог измените подготвени до сега одат во очекувана насока во поглед на првиот дел од препораката, и до одреден степен, и на вториот дел од препораката. Во отсуство на поконкретни информации, не може да се заклучи во овој момент дали сите мерки се земени во предвид со постоечките и дополнителни предлози, особено за разрешувањата врз основа

⁷ Види погоре фуснота и член 4 од верзијата од 2006

на одредени одлагања во постапката. ГРЕКО ќе треба да ја преиспита состојбата штом финалниот текст за измените ќе стане достапен.

65. ГРЕКО заклучува дека препораката хii е делумно имплементирана.

Препорака хiii.

66. *ГРЕКО препорача дисциплинските постапки кои се однесуваат на судиите да бидат ревидирани за да (i) прекршоците се предмет на една единствена дисциплинска постапка и, (ii) земајќи ги во предвид принципите на судска независност, властите да иницираат постапки и истрагата да биде одделена од властите кои одлучуваат за санкциите.*

67. Властите укажуваат дека првиот дел од препораката е директно поврзан со претходната препорака хii. Тие истакнуваат дека моменталниот Закон за судовите предвидува две различни дисциплински постапки. Едната се однесува за некомпетентно и несовесно однесување, а другата се однесува на дисциплински прекршоци. Предлог законот за судовите дискутиран во препорака хii бара меѓу другото да не се одржи двојната категорија на непочитувања/прекршоци и на тој начин и дуалноста на дисциплинските постапки.

68. Што се однесува до вториот дел од препораката, проблемот беше адресиран во контекст на усвојување на Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност за судија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20 од 12.02.2015.) Овој Закон го воспоставува " Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност за судија", ново независно тело одговорно за следното: а) испитување на претставки и поплаки поднесени од страна на граѓани, правни лица, претседатели на судови, во врска со одложувања на судски постапки и други наводи врзани со работата на судиите; б) собирање на информации и докази во врска со горе споменатото; в) поднесување до Судскиот совет барања за поведување на постапка против судија или претседател на суд и поддржување на такво дејство пред Советот.

69. Споменатата реформа на тој начин ја дистанцира одговорноста за иницирање дисциплински постапки во однос на донесување на одлуки во таков вид случаи. Властите понатаму потенцираат дека членовите на новосоздаденото тело се избрани од членовите на правосудната власт и со својот интердисциплинарен состав (судии, адвокати и професори) нуди гаранција против ризици за дискутабилен корпоратизам и непотизам.

70. ГРЕКО го зема предвид горе споменатото и жали што нема преземени мерки за справување со првиот дел од препораката. Во поглед на вториот дел, задоволна е што реформата од февруари 2015 годината ја поправила проблематичната состојба идентификувана во Извештај за евалуација во однос на концентрацијата на сите дисциплинарни одговорности на Судскиот совет и потенцијално во рацете на истите луѓе. Ја поттикнува земјата да продолжи со напорите целосно да ја имплементира оваа препорака.

71. ГРЕКО заклучува дека препораката хiii е делумно имплементирана.

Спечување на корупција во однос на обвинители

Препорака xiv.

72. *ГРЕКО препорача да се воспостават јасни стандарди/кодекс на професионално однесување, придружено со коментари со објаснување и/или практични примери, кои ќе се однесуваат на сите обвинители.*

73. Властите укажуваат дека слично со она што е сторено со судиите, Здружението на јавни обвинители подготви Етички кодекс на јавните обвинители. Истиот беше усвоен на 1 декември 2014 година од страна на Јавниот обвинител на Република Македонија и со тоа стана применлив за сите јавни обвинители. Кодексот предвидува дека при вршење на нивните должности јавните обвинители мора да ги следат следниве принципи во нивниот однос со други државни органи, со партиите, граѓаните, како при односите со јавност така и во нивните меѓусебни односи: а) законитост; б) непристрасност и независност; в) трудољубивост и професионален однос; г) чесност и некорумпираност; д) професионализам; е) достоинство и е) воздржаност. Слично како со Кодексот за судиите, Кодексот на етика за јавни обвинители препишува дека со цел да се набљудува процесот на имплементација и интерпретација на содржината, Етички совет ќе биде основан, содржан од претседател и четири члена избрани од нивните колеги.

74. ГРЕКО го забележува усвојувањето на новиот Етички кодекс на јавните обвинители во декември 2014 година, кој ја заменува старата верзија. Новиот кодекс е сега применлив за сите обвинители а не само за членовите на Здружението на јавни обвинители, што беше една од подвлечените недостатоци во Извештајот за евалуација. Кодексот, кој може да се најде (на Македонски) на интернет⁸, се состои од 10 страни и 20 члена, и изгледа подолг и со повеќе детали од минатата верзија од 2004 година која се состоеше од 5 страни и 13 члена. Од она што може да се забележи од верзијата објавена на интернет, документот останува премногу општ и не содржи примери со коментари и конкретни практични примери кои ќе ја поддржат имплементацијата во секојдневна пракса. Како што истакна и ГРЕКО, таков Кодекс мора да биде замислен како жив документ кој ќе се надополнува по потреба. За таа цел, земјата се повикува да земе перешителни мерки за целосно да ја имплементира оваа препорака.

75. ГРЕКО заклучува дека препораката xiv е делумно имплементирана.

Препорака xv.

76. *ГРЕКО препорача да се развијат правила и насоки за обвинители при прифаќањето на подароци, гостопримство и други предности, како и мониторинг на почитување на истите.*

77. Властите се повикуваат на содржината на горе споменатиот Етички кодекс на јавните обвинители кој овозможува-според принципот на "чесност и некорумпираност" "јавните обвинители да не можат да ја користат својата службена положба и репутација со цел да се здобијат со имот или други бенефити за себе или пак за некој друг, и не треба да примаат подароци и бесплатни услуги, доколку ова ги ја наштети нивната непристрасност и објективност." Тие исто така се осврнуваат на обуката и другите активности со кои се подига свесноста, споменати во препорака vii, x и xi. На крај, тие истакнуваат дека горе споменатиот Кодекс ќе биде комплетиран со дополнителни информации.

⁸ Линк до документот

78. ГРЕКО ја забележува горе наведената одредба во член 2 принцип 4 на Етичкиот кодекс. Текстот не содржи никакви насоки, како што веќе е истакнато при разговорите за Етичкиот кодекс во целост (види погоре препорака xiv); секако би било многу од корист доколку се даде некаква ориентација за каков вид на имот или бенефиции станува збор и случаите каде овие "би ја нарушиле непристрасноста и објективноста" на обвинителот. Како што стои, не постои додадена вредност во споредба со одредбите содржани во Кодексот од 2004⁹. ГРЕКО забележува дека Кодексот содржи и друга одредба за подароци под член 13, која е специфична во однос на странките во постапките: "*Јавните обвинители се обврзани да одбијат подарок или услуги од странки и други учесници во постапката. Доколку подароците или услугите не можат да се одбијат, за ова на писмено ќе го известат супервизорот веднаш штом обвинителот ќе биде запознаен, наведувајќи ги условите во кои подарокот или услугата е дадена. Истото ќе се применува во случај на обид за поклопување подарок или услуга.*" Во тој контекст нема дадено насока. Останува нејасно дали двете одредби се однесуваат на ист вид на подароци или други предности и дали некоја од одредбите се однесува на гостопримство. На крај, ГРЕКО забележува дека како што беше истакнато во препорака xiv, Кодексот обезбедува супервизорски механизам под одговорноста на Етички совет. Овој дел од препораката е земен во предвид. Но, ГРЕКО ќе мора да ја преиспита состојбата штом понатамошни информации станат достапни за функционалноста и мониторингот¹⁰, како што беше и препорачувано. Властите очигледно треба да преземат порешителни чекори за имплементирање на оваа препорака.

79. ГРЕКО заклучува дека препораката xv е делумно имплементирана.

Препорака xvi.

80. *ГРЕКО препорача дисциплинарниот режим применлив за обвинители да биде ревидиран за i) прекршоците да бидат јасно дефинирани и ii) опсегот на достапни санкции да се прошири за да се осигура подобра пропорционалност, осигурувајќи се особено дека разрешувањето на обвинители е можно само за сериозните случаи на несвесно однесување.*

81. Властите укажуваат дека оваа препорака ќе биде имплементирана заедно со новиот Закон за јавното обвинителство, кој е изготвен и се уште се чека да се усвои од страна на Владата. Има јасно дефинирани основи за дисциплинска одговорност на јавни обвинители, врз основа на принципот за пропорционалност според кој одредува дисциплински мерки. Предлогот исто така предвидува дисциплинска постапка изразена врз три фази: отпочнување на постапки, спроведување на истрагата и донесување дисциплинска одлука.

82. ГРЕКО е задоволен што предлог легислатива е изготвена за да се оствари оваа препорака. Информациите достапни во оваа фаза не дозволуваат да се заклучи дека двата елемента од оваа препорака се соодветно решени во овој предлог. Како што е потенцирано претходно, процесот е во многу рана фаза а предлогот не е усвоен/одобрен од Владата. Под овие околности, ГРЕКО не може да каже дека оваа препорака е имплементирана дури ни делумно.

⁹ Член 6 наведува "обвинителите ќе одбијат подароци или донации од оние кои можат да влијаат врз одлуката на случајот, или кога ова може да влијае на професионалното извршување на службените должности".

¹⁰ За време на пленарниот состанок на овој извештај, властите истакнаа дека членовите на советот се назначени во Мај 2016 и дека некои случаи се веќе поднесени до овој нов орган.

83. ГРЕКО заклучува дека препорака хvi не е имплементирана.

Превенција на корупција во однос на сите категории.

Препорака хvii.

84. *ГРЕКО препорача дополнително пишано појаснување во врска со поимот "член на семејство" и "подвижен имот од поголема вредност" да бидат достапни во контекст на пријавување на имотна состојба.*

85. Властите се осврнуваат на фактот дека работна група основана во август 2015 година од страна на Министерството за правда за да подготви измени на Законот за спречување на корупцијата (ЗСК) и Законот за спречување судир на интереси (ЗССИ)-види параграф 22- со оглед на тоа што најдобар начин да се имплементира препораката хvii е да се дополни ЗСК. За таа цел тие до Министерството доставија предлог дефиниции за "член на семејство" и "подвижен имот од поголема вредност". Предлог измените на ЗСК изготвени од Министерството се сега во фаза која и претходи на процесот на консултација и последователното поднесување на владина процедура. Според предлог измените, член 7 став 3 и 4 од ЗСК ќе ги опфати следниве дефиниции: а) "семејство" подразбира брачен другар, деца, родители, браќа и сестри, посвоители, посвоено дете како и сите други со кои лицето од став (1) од овој член е во семеен однос или вонбрачна заедница и живее во исто домаќинство", б) Терминот "подвижен имот од поголема вредност" се однесува на сите подвижни објекти кои се предмет на регистрација и сите останати подвижни објекти чија вредност е во износ од 5.000 евра."

86. Во очекување на крајното усвојување на горе споменатите измени, Државната комисија за спречување на корупцијата – на која ЗСК дава надлежност за пропишување на содржината и форматот за пријавување имот - усвои "Дополненија на упатството за пополнување на анкетниот лист" што го објаснува терминот "член на семејство" и "подвижен имот од поголема вредност" по линиите на предлог измените на законот.

87. ГРЕКО е задоволна што гледа дека конкретни промени се воведени од страна на Државната комисија за спречување на корупцијата. Главната загриженост на оваа препорака е адресирана. ГРЕКО исто така го зема предвид фактот дека дефинициите користени од Комисијата ќе бидат вклучени во законодавството во со измените на Законот за спречување на корупцијата (ЗСК).

88. ГРЕКО заклучува дека препорака хvii е имплементирана на задоволително ниво.

Препорака хviii.

89. *ГРЕКО препорача да се преземат соодветни правни, институционални и оперативни мерки за да се осигура подлабока контрола на изјави за интереси и пријавување на имотна состојба поднесени од страна на членови на Парламентот, судиите и обвинителите, особено за рационализирање на процесот на верификација под покровителство на Државната комисија за спречување на корупцијата.*

90. Властите укажуваат дека во јуни 2015 година, Законот за спречување на корупцијата (ЗСК) е дополнет со цел да и се довери на Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) одговорноста да чува нов регистар со наслов "Регистар на избрани и именувани лица". Овој регистар прецизно ги дефинира сите лица кои треба да поденсат

анкетни листови и изјави за интереси. Во јули 2015 година, ДКСК исто така усвои образец за поднесување на податоци на избрани и именувани лица кои подлежат на регистрација, пропратено со дополнителни инструкции за пополнување на образецот и на содржината, формата и начинот на чување на новиот регистар. Со поддршка од ЕУ-ИПА 2010 Твининг проект "Поддршка за ефикасна превенција и борба против корупција" вклучувајќи ја ДКСК и Сојузната канцеларија за администрација на Германија како партнер, софтверски решенија беа изготвени во текот 2015 година и почетокот на 2016 година со цел да се компјутеризира горе споменатиот регистар. Се очекува да стане целосно функционален на почетокот на јули 2016 година.

91. Од 2015 година до сега, дополнителни активности се преземени во склоп на Твининг проектот, вклучувајќи, под Компонента 6, подобрувањето на системот за менаџирање на изјавите за имотна состојба и изјавите за интерес. Со цел да се воспостави постојан надзор на изјавите за имотна состојба и изјавите за интерес, серија на активности беа имплементирани во однос на ИТ решенијата како на пример подготвување на технички спецификации и организирање на тендерската процедура (моментално во тек). Се очекува системот да биде функционален во целост на крајот на јули 2016 година. Истовремено, софтверско решение се подготвува за онлајн поднесување на изјави. Овој новитет е наменет за брза проверка на исполнување на основни обврски на подносителите, и за следење на промените во информациите поднесени во текот на нивниот мандат (таканаречено историја на податоци). Во продолжение, поврзувањето со базата на податоци и дата регистри на надлежни институции е во тек, на пример со Агенција за недвижности, Министерство за внатрешни работи, Управа за јавни приходи, Централен регистар, Царинската управа, Централниот депозитар за хартии од вредност итн: ќе овозможи веднаш да се провери точноста на податоците кои ги содржат обрасците за анкетни листови.

92. ГРЕКО е задоволен што амбициозни мерки се превземени за да се зголеми капацитетот на Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) да се анализираат пријавите на имот и изјавите, вклучувајќи го воведувањето на специфично ИТ решение и регистар на службеници потребен за да се откријат тие информации. Ја поттикнува земјата да продолжи со напорите во оваа насока и да се осигура сите недостатоци истакнати во Евалуацискиот Извештај да бидат опфатени. Ова се однесува особено на идентификација на трето лице (брачни другари, роднини итн) кои треба да бидат опфатени во системот на изјави. Исто така се однесува на а) изјавувањето и доследноста на надзорот на изјавите во рамките на ДКСК (кои беа неконстантно делени помеѓу две помали одделенија) и б) помеѓу ДКСК и Управата за јавни приходи, бидејќи последнава прави проверки на имотната состојба. ГРЕКО ќе ја преиспита состојбата штом процесот е во понапредна фаза и поконсолидиран преглед на реформите е достапен.

93. ГРЕКО заклучува дека препорака xviii е делумно имплементирана.

Препорака xix.

94. *ГРЕКО препорача (i) финансиските и кадровските ресурси на Државната комисија за спречување на корупцијата во областа на превенција на корупција, лобирање и анкетни листови да се зголемат како приоритетно прашање и (ii) Комисијата да демонстрира побалансиран и проактивен пристап во оваа област.*

95. Властите укажуваат во однос на првиот дел од препораката дека Буџетот на Република Македонија за 2015 го зголеми финансирањето наменето за Државната комисија за спречување на корупцијата од 21,666 милиони денари (во 2014 година) на

31,232 милиони денари -т.е. од околу 353 000 евра на 508 000 евра - што претставува зголемување од 44%. Платите на персоналот и надоместоците се зголемија за 12% во стата временска рамка. Со цел да се зајакне човечкиот капацитет на Комисијата во областа на изјави за имотна состојба и изјави за интереси, три нови работни места беа создадени во 2015 (од кои две се пополнети) за менаџирање на податоците во изјавите за имот и за натамошно следење кое произлегува од имплементирањето на Државната програма за превенција и намалување на конфликт на интереси. Во исто време, барање е доставено за пополнување на позицијата Шеф на единица одговорна за информации за имот. Властите истакнуваат дека моментално, 17 од 43 позиции (вкупно) на комисијата се сè уште празни.

96. Што се однесува до вториот дел на информацијата, властите истакнуваат дека за време на 2015 и 2016 година, ДКПК има преземено разни активности за зголемување на капацитетот, но, нема конкретни информации за истите. Властите исто така се повикуваат на серија настани не врзани за оваа препорака¹¹.

97. ГРЕКО ги поздравува напорите постигнати во 2014 и 2015 година за зголемување на финансискиот и кадровскиот капацитет на Државната комисија за спречување на корупција, со создавање на нови три работни места, со што се добива бројка од вкупно 11 лица одговорни за изјавите за имот, наместо 9 во времето на евалуација. Во дополние, една слободна позиција беше пополнета во тој сектор, што објаснува зошто платите мораа да бидат зголемени паралелно. Целокупно, првиот дел од препораката може да се смета за имплементиран. Што се однесува до вториот дел на препораката, властите се осврнуваат на општи подобрувања без да ги именуваат истите и приложуваат листа на настани неврзани за оваа препорака. ГРЕКО не може да заклучи дека подвлечените недостатоци изразени во Евалуацискиот Извештај се опфатени, особено: недостатокот на проактивност и приоритетни акции врз основа на процената на потребите на пример, потребата да покаже непристрасен (побалансиран) пристап во работата и постоење на можности за попречување на работата на ДКСК како резултат на отсуство на критериуми за разрешување и назначување на членови на Комисијата (не персоналот за поддршка). Во тие области потребни се поодлучни чекори.

98. ГРЕКО заклучува дека препорака xix е делумно имплементирана

III. ЗАКЛУЧОЦИ

99. **Во поглед на горенаведеното, ГРЕКО заклучува дека Република Македонија има имплементирано задоволително или се справила на задоволително ниво со само три од деветнаесет препораки содржани во Извештајот за евалуација од Четвртиот круг.** Од останатите препораки, десет се делумно имплементирани, а шест не се имплементирани.

100. Конкретно, препораки vi и xvii, се имплементирани задоволително, препорака x, е имплементирана на задоволително ниво, v, vii, viii, xi, xii, xiii, xiv, xv, xviii и xix, се делумно имплементирани, и препораки i, ii, iii, iv, ix, xvi не се имплементирани.

¹¹ Конференција за претставување на резултатите на истражната акција преземена во врска со корупција (статус од Февруари 2015); Конференција за промоција на меѓу институционална соработка (Април 2016); Конференција за хармонизирано менаџирање и превенција на корупција во приватниот сектор (Март 2016); "Ден на Интегритет" Конференција за Превенција на корупција и конфликт на интереси во локалната самоуправа. (Мај 2016); Конференција за финансирање на политички партии и изборни кампањи (Мај 2016); серија на тренинг настани за зајакнување на капацитетот на ДКПК за комуникација со јавноста (Февруари и Март 2015); серија на тренинг настани организирани за "Тренинг на Тренери" (Мај-Јуни 2015 и Декември 2015); презентација за членовите на ДКСК со анализа на Законот за лобирање, вклучувајќи препораки за подобрување (Мај 2015)

101. Што се однесува на членовите на Парламентот, ни едно од препорачаните подобрувања не се имплементирани ни делумно. Одредени иницијативи се пријавени како елаборација на кодексот на однесување за парламентарци, но оваа и други реформи се во застој уште во рана фаза.

102. Што се однесува до судиите и обвинителите, Република Македонија има направено подобрувања. Само судиите кои го положиле конкуретното испитување и кои го посетувале курикулумот на Академија за судии и јавни обвинители можат да бидат регрутирани. Нов Кодекс на судиска етика е усвоен во 2014 година - што се однесува сега на сите судии- над се, мерки се преземени да се советуваат членови на судството за конкретните импликации по пат на обука и основањето на ново советодавно тело, кое може да дава мислење ад хок. Нов Кодекс е усвоен во 2014 година за обвинители, но се уште коментарите со објаснувања и насоките не се доволни за да го направат Кодексот полесно применлив во ситуации од секојдневната пракса. Уставни амандмани се подготвени за укинување на членувањето по службена должност на министерот за правда во Судскиот совет и воведување на можност за жалба (пред Уставниот суд) против одлуки на Советот за назначувања и унапредувања. Во исто време, Советот е потребно-со почеток од 2015-да ги образложува своите одлуки и унапредувања. Ова се примери за половични подобрувања. Како резултат на политичката криза, процесот на усвојување на предлог уставни амандмани, предлог Закон за судови, предлог Закон за јавното обвинителство и предлог Закон за спречување на корупцијата се стопирани во рана фаза. Во други случаи, информациите доставени до ГРЕКО не се доволно конкретни или релевантни за да демонстрираат дека конкретен прогрес е постигнат.

103. Во поглед на горе кажаното, ГРЕКО забележува дека во отсуство на крајни достигнувања, понатамошен значаен материјален прогрес е потребен за да се демонстрира прифатливо ниво на усогласеност со препораките во периодот од следните 18 месеци. Меѓутоа, имајќи на ум дека неколку значителни реформи се во тек и со разбирање дека властите ќе продолжат во своите напори, ГРЕКО заклучува дека моменталното ниско ниво на усогласеност со препораките не е "глобално незадоволително" во однос на Правило 31, параграф 8.3 од Правилата за работа на ГРЕКО. ГРЕКО го поканува Шефот на делегација на Република Македонија да достави дополнителни информации за имплементацијата на препораките i до v, vii, viii, ix, xi до xvi, xviii и xix до 31 јануари 2018 година.

104. На крај, ГРЕКО ги поканува властите на Република Македонија да го овластат, што е можно поскоро, објавувањето на извештајот, да го преведат на националниот јазик и да го направат преводот јавен.